

Napadi na socialne zakone nimajo uspeha.

DRŽAVA NI POSLUŠNA IZKORIŠČEVALCEV.

Če je počasen, ali naprej gre razvitje nasprotovanju izkoriščevalcev.

Chicago, Ill. — Zakoni za varstvo delavcev večinoma se držijo v veljavi v večini držav, vendar, da si prizadevajo delniške organizacije na vse strani, da jih odpravijo.

Največji napad na postavbe za varstvo delavcev so izvršili izkoriščevalci v državi New York. To so izjavili iz zapisov državne uprave.

V nekaterih državah, v katerih so delavci na straži, so se pojavili postavbe za varstvo delavcev.

Poročila naznanjajo, da so znižali delavci za žene v nekaterih državah. Državi Montana in Nebraska sta uvedli osemurni delavski čas za žene v mnogih poklikih.

Država Ohio je deseturni delavski čas uvedla na deveturni. Država New York je uvedla deseturni delavski čas za žene v restavracijah.

Državi Wyoming je opaziti, da država je povzročila delavne ure za žene na 60 ur. Država New York je napravila izjemo za žene, ki delajo v municijskih tovarnah, ki izdelujejo municije za vojsko.

Država Arizona je uvedla \$10 tedenske plače za žene, ki delajo v prodajalnih in tovarnah. Državi Illinois in Severna Dakota sta določili komisiji, ki bodo delovne in medzvezne delavce.

Država Wyoming je prva ustanovila komisijo, ki ima nalogo, da pazi na področju, da ne kršijo zakonov za varstvo delavcev.

Državi Utah in Pennsylvania sta dali industrijskim komisarjem moč, da ugotovijo razmere. Njih določba je, da država New Jersey in Pennsylvania sta izboljšali zakon za nadzorovanje tovarn. Državi Južna Dakota in New Hampshire sta ustanovili javne posredovalnice za delavce.

Država Oregon je ustanovila komisijo, ki ima nalogo, da preverja, da delavci dobivajo pošteno in prilično mezd.

Država New Jersey in Pennsylvania sta izboljšali zakon za nadzorovanje tovarn. Državi Južna Dakota in New Hampshire sta ustanovili javne posredovalnice za delavce.

Država Oregon je ustanovila komisijo, ki ima nalogo, da preverja, da delavci dobivajo pošteno in prilično mezd.

Država New Jersey in Pennsylvania sta izboljšali zakon za nadzorovanje tovarn. Državi Južna Dakota in New Hampshire sta ustanovili javne posredovalnice za delavce.

Država Oregon je ustanovila komisijo, ki ima nalogo, da preverja, da delavci dobivajo pošteno in prilično mezd.

Država New Jersey in Pennsylvania sta izboljšali zakon za nadzorovanje tovarn. Državi Južna Dakota in New Hampshire sta ustanovili javne posredovalnice za delavce.

Država Oregon je ustanovila komisijo, ki ima nalogo, da preverja, da delavci dobivajo pošteno in prilično mezd.

Država New Jersey in Pennsylvania sta izboljšali zakon za nadzorovanje tovarn. Državi Južna Dakota in New Hampshire sta ustanovili javne posredovalnice za delavce.

Država Oregon je ustanovila komisijo, ki ima nalogo, da preverja, da delavci dobivajo pošteno in prilično mezd.

Država New Jersey in Pennsylvania sta izboljšali zakon za nadzorovanje tovarn. Državi Južna Dakota in New Hampshire sta ustanovili javne posredovalnice za delavce.

Država Oregon je ustanovila komisijo, ki ima nalogo, da preverja, da delavci dobivajo pošteno in prilično mezd.

Država New Jersey in Pennsylvania sta izboljšali zakon za nadzorovanje tovarn. Državi Južna Dakota in New Hampshire sta ustanovili javne posredovalnice za delavce.

Država Oregon je ustanovila komisijo, ki ima nalogo, da preverja, da delavci dobivajo pošteno in prilično mezd.

Država New Jersey in Pennsylvania sta izboljšali zakon za nadzorovanje tovarn. Državi Južna Dakota in New Hampshire sta ustanovili javne posredovalnice za delavce.

Država Oregon je ustanovila komisijo, ki ima nalogo, da preverja, da delavci dobivajo pošteno in prilično mezd.

Država New Jersey in Pennsylvania sta izboljšali zakon za nadzorovanje tovarn. Državi Južna Dakota in New Hampshire sta ustanovili javne posredovalnice za delavce.

Poročilo meščanskega odbora o izgredih.

PRIPOROČA ODSLOVITEV POLICAJSKEGA NAČELNIKA.

Vojaški odbor nadaljuje preiskavo. — Zamorski vojski so internirani.

Houston, Tex. — Meščanski odbor je po preiskavi o vzrokih za plemenske izgrede, pri katerih je bilo ubitih petnajst oseb, podal poročilo.

V poročilu so našli skoraj vsi dogodki pri izgredih, poročilo samo se pa peča s položajem policije v Houstonu. Poročilo se tiče tudi policijskega načelnika C. L. Brocka.

"Spoštujemo mr. Brocka kot človeka," pravi poročilo. "Toda njegov nastop proti uradniku Sparksu dokazuje, da je nezmožen uvesti disciplino v težkih slučajih. Njegov nastop v noči izgrede dokazuje, da ni varen vodja, kadar nastane potreba." Ne smatramo ga sposobnim za odgovorno pozicijo, ki postane še bolj težka, ko bo objudeno taborišče Logan.

Meščanski odbor prihaja do spoznanja, da je aretacija dveh zamorcev izvala neposredno izgrede, ki jo je izvršil uradnik Sparks. Seveda so drugi predložili tudi dokaze, da so nekateri zamorski vojski nameravali vprijeti izgrede, preden zapuste Houston.

Takim dokazom o neizvršenih dejanjih ne gre dosti vere, ker nihče ne more dokazati, da je imel nekdo resno voljo izvršiti dejanje, ki ga ni izvršil.

Poročilo nadaljuje, da so nekateri priče izpovedale, da so zamorski vojski odšli, da pobijejo belopolitne državljane, dasiravno jih ni nihče nadlegoval. Nihče ni streljal v zamorske domove in zamorce so pred izgrede in med izgrede posvarili, naj ne hodijo na ulice.

Zanimivo bi bilo izvedeti, zakaj so zamorce pred izgrede svari, da naj ne hodijo na ulice. Absolutno so morali dotičniki vedeti, da pride do izgrede, ki so svariili zamorce. Kdo so bili ti svariči? Belopolitne ali zamorce?

Poročilo zaključuje, da bi izgrede mogoče ne bili tako obsejni, če ne bi prišlo do konflikta med zamorskim saržentom Baltimorem in uradnikom Sparksom.

Konec poročila šele pove od strani, da je bil pravi povzročitelj izgrede policaj Sparks, ki je brutalno nastopil proti saržantu Baltimoreu, ki je pripadal k taboriščni straži in je vprašal Sparksa za nekatera pojasnila. Ti dogodki so bili že povedani v časnikarskih poročilih in meščanski odbor je le potrdil, kar je bilo že objavljeno.

Iz El Pasa poročajo, da je sem dospel kapitan Homer iz Columbusa, O., ki vodi preiskavo pri 24. pešpolku radi plemenskih izgrede.

Vojaški odbor nadaljuje s preiskavo v Fort Blissu. Sto pet in šestdeset vojakov 24. zamorskega pešpolka, ki so zapleteni v preiskavo radi izgrede, je interniranih.

VREME.

Danes nestanovitno vreme v Illinoisu in gorkejšje; močni južni vetrovi.

Solnčni vzhod ob 5:27 a. m., solnčni zahod ob 6:05 p. m.

hodi, da se delavci lahko rešijo, če izbruhne požar.

Delavski odškodninski zakon so sprejele države Delaware, Idaho, New Mexico, Južna Dakota in Utah. Do sedaj je tak zakon sprejelo 40 držav in teritorijev.

Napredek je počasen, toda bil bi lahko mnogo večji, če bi se delavci bolj posluževali svoje politične moči in ne glasovali za kandidate buržoaznih strank, kadar so razpisane volitve v predstavniške zastoje in za javne urade.

Za vojno opremo pojde ogromna vsota.

MODERNA VOJNA ZAHTEVA OBSIRNO OPREMO.

Vojni profiterji so podvojili cene cene za vojaške potrebščine.

Washington, D. C. — Zanimivo je izvedeti, koliko stanejo vojne priprave in kako bo porabljenih \$5,000,000,000, da bo ameriška armada opremljena z moderno vojno opremo.

Za maske proti strupenim plinom in škropilnice v strelskih jarkih so vprašali, da kongres doli \$23,000,000, za sanitetni odelek \$13,150,000, da bo opremljen z vsem potrebnim zdravniškim orodjem, zdravili, obvezami itd.

Polkovnik Fisher, ki pripada k zdravniškemu štabu najvišjega vojaškega zdravnika Gorgasa, je podal poročilo, ki obsega 1,000 strani. V poročilu navaja, da bodo mogoče zahtevali \$8,000,000 za gumijaste obročje, ki so potrebni pri ambulančnih vozovih.

Poročilo je zelo detajlirano in v njem ni prezrta najmanjša reč.

General Gorgas navaja, da ima Anglija 1,000,000 postelj, Francija 650,000, in da on priporoča, da Amerika nabavi postelj za 28 odstotkov svoje armade, ali okoli 650,000 postelj.

Transportni stroški so tudi visoki. General Sharpe je že dobil v to svrhu \$16,000,000, v junijskem proračunu je določenih \$221,263,745. General priporoča, da v novem proračunu dovolijo \$450,490,305.

On računi, da transportni stroški za vsakega moža znašajo povprečno \$86.50.

Armada uprava zahteva 60 tovrstnih avtomobilov, ki so opremljeni s strojniško delavnico. Tak avtomobil stane \$7,500.

Armada potrebuje 102,534 konj za ježo in 35,704 artiljerijskih konj. Konje za ježo cenijo po \$180, druge pa po \$195. Lahko se pa dogodi, da pojde cena kvišku.

General Crowder, ki nadzoruje novačenje za narodno armado, potrebuje \$6,002,067 za izvršitev dela, ki mu je naloženo. Crowderjevo delo šele razumemo, če vemo, da je potreboval 400 ton formularjev. Račun v zvezni tiskarni izkazuje, da so formularji stali \$100,000.

General Crozier zahteva za strojne puške \$170,277,000. Za strojne puške je že prejel \$70,000,000. Vse skupaj znaša \$240,277,000.

Prehranitev vojnih ujetnikov je ocenjena na \$12,775,000. Ta postavka je bila črtana, ko je Fitzgerald, predsednik vojnega odseka, dejal, da naj mislijo na prehranitev vojnih ujetnikov še le tedaj, ko jih bodo imeli.

Pri razpravi o vojnem proračunu je prišlo tudi na dan, kako so profiterji dvignili cene. Naslednja tabelica nam to pokaže v jasnih luči:

	Perd vojno.	Zdaj.
Dnevne porcije	\$.27	\$.30
Šotorsko platno (prašna barva 8 unčne vrste) ..	.22	.34
Šotorsko platno (prašna barva 14 unčne vrste) ..	.30	.60
Čevlji (rjavkasto rdeči) ..	2.81	5.10
Volane spodnje srajce ..	.88	1.62 1/2

Povišanje cen dokazuje, da se profiterjem najhitreje pride do roke.

Živega, če je vsa produkcija pod vladnim nadzorstvom.

PORABILI SO LOKOMOTIVO ZA USMRTENJE SLONA.

East St. Louis, Ill. — 50-letni slon Judy, ki tehtal 9,600 funtov in je lastnina nekega cirkusa, je obolel za zastrupljenjem krvi. Da žival rešijo strašnih muk, je gospodar sklenil, da ga zadavi. V ta namen so spravili slona v železniški voz, mu pritrdili vrvi okoli vratu, jo napeljali skozi skriper in konce pritrdili na lokomotivo. Lokomotiva je potegnila in vrv je počila. Zamenjali so vrv z večrigo in slon je poginil v tridesetih minutah.

Sladkorni trust gospodari na otočju Fidži.

KULJIJI ŽIVE V STRAŠNIH RAZMERAH.

Trust plačuje sramotno nizko mezd in brutalno izkorišča žene.

Sydney, Avstralija. — Otočje Fidži je postalo angleška kolonija v letu 1876. Danes je sladkorni trust absolutni gospodar na otočju, čeprav je otočje še vedno velibritska kolonija.

Komaj je otočje postalo velibritska kolonija, je sladkorni trust poslal svoje agente nanj, ki so pronašli, da domačini niso za delo na plantažah, na katerih pridelujejo sladkorni trst. Trust je po tem spoznanju importiral 40,000 kulijev iz Indije, ki žive po pogodbi skozi pet let pravo suženjsko življenje. Po trije kuliji žive v uti, ki je 10 čevljev dolga in 7 široka. Odkritorski misijonarji opisujejo razmere take, kot so. Otroci hodijo do 12 leta goli.

Možje, žene in otroci prično z delom ob 5:30 zjutraj. Mezda za možke je 12 centov na dan, za žene pa 11c. Seveda vlad nizke mezde ne dobi trust kulijev iz Indije in sprejemati mora v delo kitajske kulije, ki zahtevajo 36 centov dnevne mezde. Iz te mezde morajo kuliji plačati jed, skrbeti za obleko itd. Cena za riž, glavno hrano kulijev, je okoli 6c funt. Žene torej delajo za približno dva funta riža na dan.

Kuliji so večinoma vsi podhranjeni in njih misli vled podhranitve niso toliko jasne, da bi se organizirali in bojevali proti takemu izkoriščevalnemu sistemu. Če kuliji zbolijo, ne dobi plače. Radi tega zaslužijo kulij povprečno 8 centov na dan.

Misijonarji pripovedujejo, da brutalni paznik véasi pretepe žene ali moža, če vidi, da ne more izvršiti dela. Vred tega se nihče ne budi, da nočejo kuliji iz Indije obnoviti pogodbe, ko poteče njih petletna doba. Indijski kuliji pravijo, da rajše delajo za kitajske in japonske gospodarje kot za sladkorni trust. Razmere so postale take, da je britska vlada poslala vmes in prepovedala uvažati kulije iz Indije, obenem se je pa pričela tudi zavzemati za polžoj kulijev na otočju.

Delo prične ob 5:30 zjutraj. Toda že pred določeno uro so kuliji na potu na delo, če pada dež ali sije sonce. Pri delu stoje v črnem blatu in mokri vegetaciji in režejo plevel, ki poganja med sladkornim trstom. Njih delo je kmalu pokrito s blatom. Žene morajo nositi seme sladkornega trsta na glavi in milje daleč.

Če kuliji obole vled oslabelosti in ne morejo delati, jim odtrgajo mezd. Plačani so le za ure, v katerih delajo. Véasi delajo v tropičnem dežju, da kaj zaslužijo.

BRUTALEN OČE.

Denver, Colo. — 15letna Grace Laconte, farmarjeva hči, je izpovedala javnemu tožitelju, da sta ji roditelja zagrozila s smrtjo in ji izbila eno oko, ker je z roko pozdravila mladega moža, ki je šel mimo očetove farne.

Ko je javni tožitelj Samuel W. Johnson preiskal izpoved mladega dekleta, je dejal, da je bila prava sužnica. Na polju je morala delati od šestih zjutraj do sedmih zvečer. Oblačiti se je smela v najpriprostejšo obleko in nikdar ni bila v kinematografskem gledališču.

Dekle je pred nekaj dnevi pribežala k sodniku Chris Johnsonu in mu dejala, da gre rajše za vse svoje žive dni v ječo, kot da se vrne k starišem na dom.

Sodnik Johnson je pred par meseci kaznoval njenega očeta s \$25 denarne globe, ker jo je neusmiljeno pretepel.

Dekletu zdaj poiščejo dom, da bo rešena zverinskih roditeljev, ki sta z njo ravnala hujše kot z živino.

Njen oče in mati sta Dominik in Mary Laconte.

Kornilovov odpor bo kmalu potlačen.

PODPIRA GA "DIVJA DIVIZIJA" IN NEKAJ DRUGIH ČET.

Kljub protirevoluciji so ruske čete prele v ofenzivo.

Petrograd, 12. sept. — Aleksander Guškov, vodja oktoberistov in vojni minister v prvem revolucionarnem kabinetu, kateri je zadnjo soboto zapustil Petrograd in se pridružil Kornilovu, je bil danes aretiran v Pskovu. Centralni odbor kadetske stranke je obvestil Kerenskija, da je stranka proti odstopu svojih ministrov v sedanjem resnem času. General Bonoh Bruvovič je imenovan vrhovnim poveljnikom ruskih armad; general Klembovskij, ki je bil imenovan v soboto, se je zahvalil.

Petrograd, 12. sept. — Finančni minister Nekrasov izjavlja, da so republikanske čete izmanevrirale Kornilove upornike, ki so marširali proti Petrogradu. Kornilov je takorekoč zajet s svojo armado in vsa pota za beg so mu zaprta. Čete začasne vlade so zasedle Lugo, Pskov in kolodvor v Dnu, kjer je Kornilov koncentriral rebelne posadke. Ministri začasne vlade so zelo optimistični o položaju. Poročila prihajajo, da je del Kornilove armade prestopil na stran republikanov. Lojalne čete na bojišču so na več krajih aretirale Kornilove poveljnike, ki so hujskali vojaštvo na upor.

Kodanj, Danaka, 12. sept. — Iz Petrograda so javljali sinoči, da se je Kornilov blizu Petrogradu od treh strani in severno od Luge je trčil ob prve republikanske čete. Vest se dalje glasi, da so se v prvem spopadu vladine čete uvrstile, ker so bile v znatni manjšini. Pozneje je vlada poslala iz Petrograda večji oddelek vojaštva. V Petrogradu nimajo strahu, da bi general Kornilov nadvladal lojalne čete in upajo, da bo civilni konflikt končan v par dnevih a popolnim porazom Kornilova.

Zanimivost ruskega položaja se zreali v tem, ker so armade na fronti prele v ofenzivo kljub gen. Kornilovemu rebeljonu. Ruske čete napadajo Avstro-Nemce na bukovinski fronti in so že osvojile nekaj važnih pozicij; istočno od Rige, kjer se reorganizirana 12. armada nahaja tik za hrbtom upornih Kornilovih čet, so Rusi pričeli protiofenzivo in dosegli uspehe v manjših spopadih.

Važno je to, da Kornilov ni mogel dobiti na svojo stran dovolj čet v odločilnem momentu. Svojo rebelno kampanjo je začel z geslom, da hoče rešiti Petrograd pred Nemci, katerih ne morejo ustaviti "melkokučci" na krmilu sedanje vlade, a vzlic temu ni uspel.

Delavsko-vojaški svet je poslal na fronto posebno komisijo, ki ima nalogo odvrniti upor. Komisija je v neprestani hrzjavni zvezi s Kerenskijem. V Petrogradu vlada vojno stanje. Vlada je uvedla strogo cenzuro za časopise. Konservativni list "Novoje Vreme", glasilo kadetov, je ustavljen. Kerenskij je bil nekaj časa v škripleh, ker ni mogel dobiti generala za vodstvo armade, katere je bila poslana proti Kornilovu. Končno je dobil generala Savinkova, pomožnega vojnega ministra, ki je pripravljen voditi bitko z rebeli.

Petrograd, 12. sept. — Kolikor je znano, ima uporni general Kornilov na svoji strani več kozackih polkov, takozvano "divjo divizijo" azijskih konjenikov (Turkomanov), par inženirskih enot, štiri divizije težke artilerije in nekaj baterij lahkega topništva.

Kerenskij je večeraj razglasil, da kljub resnemu položaju upa na tritinf revolucije. Koraki, ki jih je storila ljudska vlada proti sebičnim elementom, ki hočejo izkoristiti situacijo na fronti in oropati ruski narod težko pridobljenih pravic, so tako dobro prebrani, da se bodo kmalu uresničili.

(Dolje na 3. strani, 3. kolona)

Nemški napad na izgubljene pozicije odbiti.

RUSKE ČETE SO PREŠLE ZNOVA V OFENZIVO.

Italijanska ofenziva je zaspala; na macedonski fronti so ožive li boji.

London, 12. sept. — Vojni urad javlja, da so Nemci doživeli nov poraz južnoistočno od Hagrieourt, ko so hoteli zadnjo noč reokupirati izgubljene pozicije. Angleški topovi so zdrobili napade.

Francoski vojni stan poroča o lokalnih bojih v Šampaniji in severno od reke Aisne. Na obeh straneh Mase pri Verdunu se vrši v presledkih artilerijsko bojevanje. Drugih dogodkov ni bilo.

Iz Berlina poročajo o naraščanju topniške bitke v Flandriji, zlasti v okolišču Ypresa. Angleški napadi južnoistočno od Langemarka in severno od Frezenberga so bili odbiti.

Francoski so napadali severno-zapadno od Remsa in v Španiji, ali brez uspeha. Odbiti so bili tudi pri Verdunu.

Rusi v ofenzivi. Petrograd javlja na kratko, da so ruske čete ob zalivu Rige potile. (Dolje na 3. str., 1. kol.)

ZADNJE VESTI.

POLITIČNI POLOŽAJ V RUSIJI UGODEN.

Petrograd, 12. septembra. — Nekrasov, namestnik ministrskega predsednika, je v intervjuu s zastopnikom oštetljane ruske časnikarske agature izjavil, da se političen položaj lahko smatra za popolnoma ugoden. Vsi poveljniki na zapadni fronti, izvzemši generala Denikina, zapovednika zapadne fronte, ki je bil aretiran s načelnikom njegovega štaba od vojaškega odbora, so ostali svesti provizorijalni vladi.

Pskov je v posesti vladnih čet.

MLAČNEŽE SO UJELI NA ŠKUNI.

San Diego, Cal. 12. sept. — Sem je priplula škuna "Anvil" v spremstvu ameriške bojne ladje. Škuna je opremljena s motorjem na gazolin. Na nji so zasidli do 30 mlačnežev in sovražnih inozemcev, ki se niso registrirali. Škuna je bila ujeta v nedeljo popoldne ob obrežju. Nije Kalifornije.

STAVKA KLAUVNIŠKIH DELAVCEV KONČANA.

Omaha, Neb., 12. sept. — Stavka klavniških delavcev v Južni Omahi je končana. Do sporazuma je pripomogel Frederick L. Felck, zvezni posredovalec. Delavci dobe 2 1/2c povznanja na uro in klavniški baroni morajo sprejeti vse štrajkarje v delo.

ALI SE STAVKA V BUTTU BLIŽA H KONGU?

Anaconda, Mont., 12. sept. — Semkaj je došla vest, da je lokalna unija plavčarskih delavcev v sprejela ponudbo Anaconda Copper kompanije?

INOZEMCI BODO MORALI V ARMADO.

Washington, D. C., 12. sept. — Senat je sprejel predlogo, da morajo vsi inozemci k naborom in v narodno armado, ki so čez leto dni v Združenih državah. Izvzeti so Nemci. Prizadehiti je do 1,000,000 inozemcev, ki so v starosti od 21. do 31. leta. Predloga je bila odložena kongresni zbornici.

Po resoluciji senatorja Chamberlaina iz Oregona morajo vsi inozemci iz zavzemanih in nevtralnih držav v devetdesetih dneh iz Združenih držav, če zahtevajo oprostitev od vojaške službe na podlagi obstoječih pogojev.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$5 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s uredništvom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oklepaju n. pr. (Augusta 31-17) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevnom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KEDAJ PRIDE SPOZNANJE?

Organizirano delavstvo ne potrebuje srove sile in dinamita, da doseže svoje zahteve in cilje.

Delavci! Kadar čitate v buržoaznem dnevniku pod napisi z debelimi črkami, da je bila z dinamitom pognana v zrak kakšna stavba in da to delo podtikajo organiziranim delavcem, tedaj ste lahko prepričani, da je bil načrt za dinamitno razstrelbo izdelan v neki privatni detektivski posredovalnici, ali pa v možganih nekega časnikarskega poročevalca, ki je plačan od vrstice in rad posluša senzacionalne pravljice, da čim več napiše in zasluži, ali pa napiše, kar mu ukažejo spisati.

Delavsko časopisje je najboljšo orožje za delavce v stavki. Čim bolj je delavsko časopisje razširjeno, tem večja je njegova moč. Če delavsko časopisje od prizadetih delavcev dobiva jasna in točna poročila o dogodkih v stavki in če je delavsko časopisje razširjeno, potem je podjetnik v stavki zgubil, četudi se je stokrat zaklel, da rajše zapre svoje podjetje, kot da prizna delavsko organizacijo.

Zakaj je toliko stavk začasno izgubljenih? Delavci, ki zastavljajo nimajo večsi pojma, kaj je delavska organizacija. Mesto da se naroče na delavsko časopisje in tako kujejo in zboljšujejo svoje orožje, se naročajo na buržoazne časopise, ker dobe za dva centa skoraj en funt papirja. Pri takih delavcih ne odloči, kaj prinese list, o čem piše, ampak koliko strani ima časopis. Tako podpirajo svoje nasprotnike, obenem pa zanemarjajo svojo izobrazbo o ciljih in namenu delavske organizacije.

Delavska organizacija, katere člani so naročeni na delavske liste in jih tudi vestno in pazno čitajo, ima v stavki mnogo boljši izgled, da zmaga, kot če delavci niso naročeni na delavske liste in jih ne čitajo, marveč so pri organizaciji le radi tega, ker so boljše plačani kot neorganizirani delavci.

Delavsko časopisje je moč, ki vodi boje za delavce in izvojuje zanje zmage, ne pa dinamit in sirova sila.

Če se delavci zavedajo moči, ki jo ima delavsko časopisje, in vprašajo, kako naj pojačajo moč svojega časopisja, dobe na to vprašanje odgovor: Delavsko časopisje ne more postati močno, dokler delavci podpirajo časopisje, ki služi interesom njih izkoriščevalcev.

Mnogo delavcev je dandanes v svojo lastno škodo še tako brezbrzihih, da ne pomagajo pojačati svojega časopisja, ampak so zaljubljeni v časopisje, ki sumniči in ohrekuje delavsko gibanje. Tako pomagajo svojim sovražnikom in izkoriščevalcem.

V Združenih državah je okoli 30.000.000 delavcev vseh narodnosti, ki si z ročnim ali duševnim delom služijo svoj vsakdanji kruh. Koliko delavskih dnevnikov v raznih jezikih pa imamo v Združenih državah? Seštejemo jih lahko na prstih obeh rok in še ti imajo hud boj za svoj obstoj. V mestih Chicago in New York izhaja več buržoaznih dnevnikov kot vseh delavskih dnevnikov v Združenih državah. In to je žalosten dokument za zavednost ameriškega delavstva.

Nekaj je narobe, če v državi izhaja tako malo delavskih dnevnikov, ki šteje do 30.000.000 delavcev. Nekaj je narobe, če mora majhno število delavskih dnevnikov in par stotin delavskih tednikov in mesečnikov voditi boj za osvoboditev delavstva, mejtem ko imajo izkoriščevalci delavstva skoraj v vsakem mestu, ki šteje do deset tisoč prebivalcev, po enega ali več dnevnikov zagovornikov.

Delavstvo še ni prišlo do spoznanja, da zna ceniti moč časopisja, medtem ko izkoriščevalci delavstva krepko podpirajo časopisje, ki zagovarja njih interese in farba javnost v njih interesu.

Listom, ki zagovarjajo interese privilegiranega sloja, se ni treba bati za njih obstanek. Izkoriščevalci žene-rozno skrbje, da taki listi ne pridejo v finančne stiske. Roka roko umiva, pravijo izkoriščevalci. Naši listi pišejo v našem interesu, zagovarjajo izkoriščanje delavstva,

oplenjevanje konzumentov in veže nas dolžnost, da se jim izkažemo hvaležnim za nam izkazano uslugo.

Bogastvo podpira časopisje, ki zagovarja izkorišče-valni sistem, ki nima duše, ne pozna usmiljenja, ki obo-gatuje neznatno manjšino, milijone in milijone ljudi pa peha v revščino in trpljenje. In delavstvo preveč rado in prepogostokrat podpira ravnoisto časopisje in pozabi pri tem na svoje dnevnik, tednike in mesečnike, katerih uredniki se počasi, toda tem sigurnejši bližajo občinski ali okrajni ubožnici, kolikor bolj sivi postajajo njih lasje.

Delavstvo mora v svojem lastnem interesu imeti moč-no časopisje, da odstrani in izbrise predsodke, ki jih je vstvarilo časopisje privilegiranega sloja, da lahko zagovarja svoje interese proti grabežljivosti podjetnikov in se lahko meri s časopisjem, ki zagovarja interese finančnih in industrijskih baronov.

Kedaj bo spoznalo delavstvo to resnico?

Razmere v Turčiji.

Bivši poslanik Združenih držav v Carigradu, kateri je po napo-vedi vojne Nemčiji prišel v Zdru-žene države, ker je Avstrija, Bol-garija in Turčija prelomila diplo-matične vezi z Združenimi drža-vami, nam jako lepo opisuje ta-mošnje razmere, katere vladajo v Turčiji, odkar je izbruhnila vojna.

Izmed vseh narodov v Turčiji so Armeni najbolj in najbolj spretni rokodelci. Turek, kateri ni bil v prejšnjih časih za nobe-no drugo rabo, kot za armado, je sedaj še precej dober kmeto-valec, ako mu ni treba dosti de-lati. Kajti najtežje se on pripra-vi k delu. Za obrt ali trgovino Turek ni vstvarjen. Osemdeset odstotkov te industrije in trgo-vine je v rokah nemohamečan-cev, večinoma Armencev.

Armeni so strojarji, železopi-varji, kovači, krojači, strugarji, lončarji, tkalci, čevljarji, dragul-jarji, lekarnarji, zdravniki itd.; oni so državniki v Mali Aziji in sploh v Turčiji. Armeni so tako-rekoč jedro delavskega ljud-stva. V zadnjem času so imeli iz-aljučno vso trgovino sami v ro-kah. Trgovali so najbolj s Fran-cijo in Anglijo.

Ko je vojna izbruhnila je bilo v Turčiji v prometu papirnatega denarja samo za \$4.000.000. V navadi je bilo plačevati vse po-trebitve le v novcih. Zlato in srebro je bilo najbolj v prometu. Po tridesetih mesecih vojne je bilo v prometu že za \$350.000.000 papirnatega denarja.

Da bi se turške državne finan-ce obvarovale pred kako kata-strofo, je vlada prepovedala pod strogiimi kaznimi prodajati zlato. Toda moč zlata je bila večja. Ta-ko se n. pr. prav lahko proda a-merikanski zlat za pet dolarjev za papirnati denar v vrednosti desetih dolarjev. To je sicer pro-tipostavno, toda še vedno se la-hko dobi dosti odjemalcev, kateri prav radi plačajo za ameriški zlat tri turške funte. Za te tri tur-ske funte se dobi na vsaki turški banki valed prisilnega kurza de-set ameriških papirnatih dolar-jev.

Revnejši sloji v Turčiji trpijo veliko pomanjkanje, dočim imajo bogataši vse udobnosti, tako da prav malo občutijo vojno. V več-jih mestih vlada na ta način ne-koliko manjše pomanjkanje, ker vlada preskrbi za vsako osebo pol funta kruha dnevno, za kar mora plačati dva centa ameriške vred-nosti. To se dogaja zelo redko, ker se turška vlada prav malo briga za ljudstvo, posebno še za nemohamečane. Radi tega veli-ko ljudi umrje, posebno stari lju-dje in otroci valed pomanjkanja. Najbolj lajkajo trpljenje člani "Ameriškega rdečega križa" in grški patrijarhi, kateri so odprli veliko ljudskih kuhinj, kjer do-bijo revnejši sloji zastoj ali pro-ti majhnemu odplačilu vsakdanje deleže hrane. Seveda se to zelo malo pozna pri tako velikem po-manjkanju.

Ako hoče kdo več kot pol fun-ta kruha, mora plačati za funt 60 centov ameriške vrednosti. Sladkor stane \$1.30 funt, surovo maslo en dolar funt, majhen pe-telin stane dva dolarja; goveje meso stane funt 40c in več jaj-ca stanejo sedem do deset centov kos. Toda to lahko dobijo samo bogataši in še to je nekaka sla-dica. Revnejši sloji se žive veči-nom od suhega fižola, oliv in navadnega sira, katerega zme-šajo z rižom. Sicer pa še ta ži-vila dobijo jako težko. Olive, ka-tere so prej stale štiri cente

funt, se mora sedaj plačati po 25c funt. Cena za fižol je bila istota-ko pred vojno štiri cente za funt, sedaj je trideset centov ali pa še višja. Sicer se je podražil skoraj za osemkratno ceno in stane se-daj do 60 centov funt. Iz tega se razvidi, da mora ljudstvo strada-ti. Kajti delavstvo je zelo slabo plačano in nekateri, posebno še kristjani, morajo delati skoraj zastoj.

Velika večina turške države je zelo rodovitna, ako bi jo obdelo-vali sistemsko. Vse kmetijstvo je zelo primitivno in zato pride-lajo jako malo žita. Toda kljub temu, ker je turško prebivalstvo jako skromno, se pridelava dovolj za prehranitev prebivalstva. Za čas vojne je pa vlada zaplenila vse prideleke za armado. Od teh pridelekov razdeli nekoliko med civilno prebivalstvo, toda ta raz-delitev je zelo neenakomerna, ta-ko da večino dobijo bogatejši slo-ji in jako malo revno ljudstvo. Valed jako zanemarnjen promet-nih sredstev trpi zelo transpor-tacija živil. Vojaška oblast je vzela vsa prometna sredstva pod kontrolo in jih rabi izključno le za transportacijo vojaških po-trebitve. Kar se tiče prevažanja živil, se vrši v jako skromni me-ri. In ravno v tem tisti največji vzrok pomanjkanja. Sicer so pa vsa prometna sredstva v Turčiji jako zanemarnjena. Cest je jako malo, železnice pa še manj.

Kot nekaka posebnost mesta Carigrada so bili poulični psi, katerih je bilo pred vojno vse polno po ulicah. Toda za časa voj-ne so pa popolnoma izginiti. Pred vojno so bili še jako kori-tni, ker so osnažili ulice nesna-ga, katero so meščani mohame-danskega, eiganskega plemena metali skozi okna na ulice. Valed splošnega pomanjkanja živil se ne najde niti kosti na ulici, kljub temu, da so odpravili vse te pse. Toda vlada jih ni postrelila, tem-več jih je poslala v prognanstvo na nek mali pusti otok v Marmar-skem morju, kjer se preživljajo od tega, kar morje vrže na obal.

V Mali Aziji je vse polno ro-parskih band, kateri ogrožajo prebivalstvo. Posebno še v gora-tih krajih. Te roparske čete se-stoje večinoma iz vojakov, kateri so vbežali v gore iz strahu pred vojaško službo. Toda te čete ima-jo to lastnost, da ameriškega tr-govca s tobakom nikdar ne napa-dejo, ako bi tudi imel vse pol-no denarja pri sebi. Kajti dobro vedo, da ravno ti trgovci lajša-jo trpljenje vbojih kmetov, ker pokupijo tobak od njih in še celo dobro plačjejo. Nikdar tudi ne nadlegujejo revnih kmetov. Na-padajo pa bogatejše Turke, jim odvzamejo ves denar ali življa in druge vsakdanje potrebitve in jih razdele med ubogo ljudstvo.

Radi tega imajo te čete veliko zaslonbo pri ljudstvu. Vlada se je že trudila na vse načine, da za-tre roparje, toda brez uspeha. Ako je poslala vojaštvo nasproti tem četam, se je velikokrat pripetilo, da še vojakov ni bilo nazaj. Ako se poveljujejo častniki sam-ni prostovoljno pridružili ropar-jem, so ga enostavno ustrelili in so se pridružili roparjem. Radi tega je vlada popolnoma opustila to misel, da bi se pokljajala voja-ške čete, da bi zatrli roparje.

Velikokrat so nekateri vpraše-vali, koliko ima Turčija vojnih vjetnikov. Uradniki izkaz od 18. januarja t. l. nam kaže sledeče: 2163 Angležev, 3637 Indijcev, 118 Francozov, 5480 Rusov, 2002 Ru-muncev, ali skupno 13.400 vojnih vjetnikov. Je pa popolna laž, ka-kor so nekateri častniki poroča-

li o velikanskih množinah vojnih vjetnikov, katere so dobili pri padcu Erzeruma in Kut El Ma-ra v Mezopotaniji.

Pred vojno so skoro ves pride-lek surove avile prodali v Fran-cijo, Italijo in Švico. Sedaj vžame Nemčija vso avilo, katero rabi za vretice za smodnik in močnejše eksplozivne snovi. Kajti svila je zelo slab elektrovod in valed te-ga rabijo pri izdelavi municije le avilo, da ne nastane valed elek-tričnega stika kaka eksplozija. Svilnati izdelki se rabijo tudi pri zrakoplovih, posebno pri Cepeli-nih. V zadnjem času so tudi po-skušali s pridelovanjem bombaža, toda vsi poizkusi so se izjalovili, valed velikih naravnih težkoč. Kmetijstvo je zelo zanemarnjeno in valed tega leži še veliko jako rodovitne zemlje neobdelane, ka-tera pa leži v jako močvirnatih krajih. Ko bi se vlada vsaj neko-liko brigala, bi lahko pridelala veliko bombaža doma. Vlada se ne briga, in valed tega pa trpi vse prebivalstvo.

Posebno veliko trpe družine poklicanih vojakov. Vlada razde-ljuje med te družine nekoliko fi-žola, sira in oliv in sicer brezpla-čno. Toda to se dogodi le vsake svete čase. Tudi nekatere vboj-nejše družine dobivajo nekako podporo od dobrodušnih družb in to le od inozemskih. Kar se je pred vojno le redkokrat dogodi-lo, da bi bilo slikati, da je kak člo-vek umrl valed pomanjkanja, je to sedaj skoro na dnevni red. Ljudje sicer neumirjejo valed la-kote, ampak valed nezažostne hrane, valed onemoglosti. Vedno se "dobjo mrlci na ulicah, o ka-terih se dobro ve, da so umrli valed prehranjevanja. In radi pomanjkanja hrane se razširjajo vsakovrstne bolezni. Za take bol-nike se pa le malokdo zmeni. A-akoravno zanikujejo, da bi ljudje mrl valed lakote, je pa kljub te-mu dokazano, da umrje vsak dan veliko starih ljudi in otrok valed lakote. Posebno bolj v oddalje-nih krajih, kamor ne morejo do-biti žadostne množine hrane.

Notranje razmere mesta Cari-grada so se za časa vojne veliko izpremenile. Kajti prvo leto voj-ne je bil izvoljen županom mesta najslavnejši zdravnik Turčije in sicer Džemil Paša. Ko je zasedel županski stolec, je šel takoj na delo in sicer na ta način, kot bi imel opraviti z bolnikom, mesto z zanemarnjenim Carigradom. Od-pravil je nezdrava stanovanja, razširil in tlakoval ulice in ceste. Napravil velike in lepe parke, kjer se lahko prebivalstvo navži-je svežega zraka. Telefonično o-mrežje je pomnožil in vpeljal e-lektrični obrat na ulični železni-ci. Toda leta 1914 je prišel v kon-flikt z vlado, ker je imel radi vpe-ljave teh novotarij veliko oseb-nih nasprotnikov, in je bil prisil-jen, da je resigniral. Ker je i-mel preveč osebnih nasprotnikov, je odstopal v Švico. Črez nekaj časa ga je pa vlada zopet pokli-cala nazaj v Carigrad in ker se je sprizajnil z osebnimi sovražni-ki, je zapustil Švico in se povrnil nazaj v svojo domovino.

Najbolj nerazumljivo je to, da so člani vlade skoro sami Ne-Tur-ki. Čistokrvnega Turka ni pri no-benem oddelku vlade, ampak sa-mi tuji.

Ker je vsa turška vlada takore-koč pod kontrolo nemške vlade, je vpeljan istotako nemški si-stem pri turški vladi. Najbolj se kaže vpliv Nemčije pri sodišcih. Pri vseh sodišcih v Turčiji je vpeljan že nemški sistem. Tako prihaja Turčija vedno bolj in bolj pod vpliv Nemčije in ako se bodo te razmere razvijale v od-Nemčijo določeno smer, ne bo dolgo, ko bo Turčija popolnoma nemška vazalna država. Turško vojaštvo je že popolnoma pod poveljstvom Nemčije ali nemških častnikov. Edno politično obla-sti so še kolikor toliko neodvisne od Nemčije. Ako hoče Nemčija iz-vršiti svoj načrt glede "Drang nach Osten", mora postati Tur-čija nemška vazalna država. Av-strija je že tako popolnoma pod nadvlado Nemčije in Bolgarija tudi.

Najbolj se kaže nemška nadvla-da v Turčiji pri interniranju ame-riške vojske ladje "Scorpion". Ta je sedaj internirana v Carigradu za časa vojne. Ko je vlada Zdru-ženih držav napovedala Nemčiji vojno, je Turčija, še predno je

prekinila diplomatske zve-ze Združenimi državami, zapo-rla poveljnika tega parnika, mora v 24 urah zapustiti ško vodovje. Ker pa povelj-tega parnika ni mogel vrediti, jih stvari, je turška vlada z-gla parnik in za časa vojne in-mirala. Posadka tega parnika, je častniki i šestdeset mornar-so internirani na svojem par-u. Na suho smejo iti snmo z de-ljenjem turške vlade in so stroгим nadzorstvom.

Po poročilih, katere prihaj-iz Turčije in sicer jako re-ozno, je turška vlada že za-sita vojne in bi zelo rada s-ila mir, ko bi ne bila pod na-dlo Nemčije. Že davno bi iz-hnila revolucija v Turčiji, ko-ne bilo tam nemškega voja-šta. Toda, ker je nemška vlada v-skoraj vso turško vojaštvo in-poslala na druga bojišča, ter nadomestila z nemskim vo-jvom, je to sploh nemogoče.

Prebivalstvo Turčije je v-znemirjeno valed neznošnega manjkanja vseh življenjskih trebitve in nemiri se ponavl-vedno, sedaj v tej provinci, da-j v drugi. Toda vlada ve-zatere take upore s pomočjo nškega vojaštva. Turško voja-vedno bolj dezertira in se pri-žuje roparskim četam, ki po-napadajo posamezne vojaške delke.

NASPROTJA V KAPITALIZ-NEM GOSPODARSTVU.

Chicago, Ill. — Proti živje-kostrumovega mesa je pri-splošna kampanja. Seveda m-kampanja pričela, ker je ko-novo meso neužitno, ampak-njegove volne. V vojni je pa-la volna zelo dragocena reč, ka-rabijo za vojaške odeje in ob-lje. Za pridobivanje volne so na-trebni živi kostrumi in ovee, in-stala je agitacija proti živje-kostrumovega mesa, da jih ne-ljejo in jih pustijo živeti radi-ne.

S tako agitacijo pa niso z-voljni živinorejci, ki rede dro-vo. Če ne koljejo kostrumov,črede vedno bolj množe in d-jo več volne in cena za volno-gre kviško.

Interesenti, ki tržijo z volno-se pečajo s produkcijo volne,državajo svojo konvencijo v-cagu. Njih prvo delo je bilo-so živilski upravi v Washing-tonski poslali spomenice, v kateri-darjajo, naj živilski upraviHoover priporoči, da servira-restavracijah in hotelih kostr-vo meso mesto govedine, ker ipogin rejli drobnice.

Tako prihajajo interesi v k-talitičnem gospodarstvu inprotje. Če koljejo kostrume in-ee, pohaja volna na trgu in n-cena gre navzgor. Ako ne ko-jo kostrumov in ove, je trg de-založen z volno, cena je po-stalna in ljudje, ki se pečajo z-jo drobnice, vpijejo, da je to-vica.

DVE BRZOJAVKI.

Chicago, Ill. — Iz DenveColo., prihaja vest, da namer-soproga J. Ogden Armourja,kratnega milijonarja in me-skega kralja, zgraditi veliča-no vilo v Glenwood Springsu,lo. Vila bo prava palača, opr-ljena z vsem razkošjem in ud-nostmi.

Med višjimi 400 v državi C-rado se širi govorica, da Arm-jevi soprog sledi še več bogi-družin iz Chicago, ki zgra-juje svoje vile v Glenwood in na-vijo iz njega zapadni Newpor-t.

Iz Omaha, Neb. poročajo,ga dne, da je v klavnicahdahyja, Morrisa in Armourja,stavkalo nad 5.000 klavniških-lavcev, ki zahtevajo 2 in pol c-lta povikanja mezde na uru. I-ginja in nizka mezda sta jih-sihli, da zahtevajo povisanje-zde. Mesarske trvdke so zaht-odklonile in delavci so zasli-kali.

Strajkujoči delavci so se s-nili na delavskega tajnika W-ni na zaštrukcije, ki je obli-ja, da takoj pošlje posredovalca,da takoj rešiti spor.

LJUBEZEN IN RODOLJUBJE.

Spisal Fran Govékar.

(Rodoljubnost)

"Ali ne vidiš, kako stara sem v temle? — kako neokretno debela v temle? — v temle sem pa prav taka kot gospodična Prelesnikova! — Oh, moj Bog!" je javkala Melanija ter prelaga la svoja krila.

Ana pa se ji je smejala.

"Domisljija, nič kakor domisljijo, dragica! — Melanija bi ostala lepa tudi v grdo našemarjeni toaleti in gospod Kres ne bi bil za to prav nič manj zaljubljen v njene oči."

Melanija je bila sedaj huda. Toliko skrbi ima človek, pa se še norčuje iz nje! Najraje bi kar doma ostala. — A ne sme. Obljubila je Kresu, da pojdeva nocoj prvič na javno zabavo skupaj. Kako se je veselila tega dne že nekaj tednov! V duhu se je videla stopajočo ob roko ženino naslonjeno, v razsvetljeno dvorano — vse oči se obrnejo vanja — vse ju pozdravlja prijazno — tamkaj zadaj pa šepečejo: "Lep par! — ponosen par! — kako bodeva srečna! — ljubita se". — In v sreču jima bodo čestitali ... nekateri pa bodo tudi zavidali njiju sreči. In baš radi te zavisti bo njeno veselje tem večje.

Tako je sanjara Melanija že dolgo pred današnjim dnem ... sedaj pa je priplul najedenkrat ta oblak nejevolje, ki ji krati vse veselje. Še vedno je tekala sementertje, ne še docela gotova s svojo toaleta ... dan se je pa že nagibal. Še eno uro, in Kres pride ponjo.

Tedaj pa je pritekel nekdo po stopnicah. Takoj nato pa je potkal na vrata Melanijine sobice, in začul se je Minkin glas:

"Melanija, ali si že oblečena?"

Naglo ji je odprla Melanija vrata.

"Vsa sem srečna, ker mi ne ugaia ni eno mojih kril ... kar doma ostanem."

In Melanija je sedla na stolec, sklenila roke v naročju ter nabrala svoj obrazek na jok.

"Ali ni res, da je nocoj strašno sitna Melanija?" se je jezila Ana. "Zaman ji dopovedujem, da je vedno lepa ... nocoj je najedenkrat vsa drugačna. — O, ta ženska nečimernost! — Niti najpametnejša je ni prosta."

"Pred plesom je vsaka ženska sitna, gospodična! To nam je menda prirojeno. Jedno bolj, drugi manj. S potrpljenjem pa se ta sitnoba najprej uduši," je govorila Minka, ki je bila že pripravljena za veselico.

Oblečena je bila v elegantno toaleta iz lahke svetlo zelene svile s finimi, okusno aranžiranimi krem-čipkami po životu. V lasih se ji je gibal dražesten, iz prstnih smaragdov sestavljen metulček.

Minka je pristopila k Melanijinim krilom, ležečim po foteljih, zofi in mizi ter je pregledovala. In ko je našla, kar je iskala: "V tem le krilu boš najlepša."

Melanija je skočila na noge ter stekla k nji.

"Tudi meni se zdi ... Josip me še ni videl v tem."

"A videl te je v sličenem ... ugaiala si mu tedaj najbolj ... tedaj si ga povsem osvojila."

"Kdaj je bilo to?"

"Ko te je vodil po predilnici ... povedal mi je snoči sam."

"Oj, ti draga, draga moja Minka!" — je vzklisknila Melanija ter poljubila svojo prijateljico.

In Melanijina skrb je bila pri kraju. Z Minkin pomočjo se je začela naglo oblačiti. Izginile so raz čelo vse gubice jeze in nejevolje ... zopet je bilo gladko ... licea so bila zopet rožnato nadahnjena, napeta ... oči so se ji iskriale ... ustnice pa so ji kar žarele.

Ana se je šla sama oblačit.

"Nocoj boš krasna, Melanija ... Josip bo zadivljen, je dejala Minka, občejuje prijateljico na lepoto.

"Laskačica!" ji je odgovorila Melanija s hlavežnim pogledom.

In kmalu je bila opravljena. Zares elegantno princesno krilo iz kremne-grenadine je objemalo tesno tja doli čez široke boke vitke Melanijine ude; spodaj pa se je krilo čimdalje bolj širilo ter se končalo zadaj v kratko vlečko. Do komolca segajoči pariški rokavi, ovalna vstavka na prsih in ozka nabornica okrog vratu so bili iz finega, plesovanega gazeja slonokoščene barve. Nazaj, tja preko ušes počesani zvalovljeni lasje so bili zaviti zadaj v umeten voz in le na vratu, pa na senetih je sililo naprej par kodrčkov.

In baš ko si je nataknila dolge rumenkaste rokavice, se je vstavila pred hišo kočija.

Dva tri hipe pozneje je stal pred njo Kres v fraku, s klakom in belo kravato.

Videč svojo dražestno nevesto tako krasno, zdravo in krepko, so zatrepotale od sreče in hrepenenja vse mišice, vse čutnice po njem; oko mu je zažarelo in ljubimivo se nagnil k nji, je dejal: "Kako si lepa!"

Ona pa se je dvignila na prste, položila mu dlani na ramena, zamislila ter blaženo se smehljaje prosila: "Josip ... poljubi me!"

In pritiskal ji je na ustna vroč poljub ... Ko pa sta odmeknila usta, sta si zrla iskro drug drugemu v oči, objemala in nasuhala se, pa se iznova in iznova poljubila.

"Sedaj pa treba iti," je izpregovorila komono Minka, vrnivši se v Melanijino sobico, iz katere se je bila umeknila po bratovem prihodu.

"Pojdi sem, Minka!" jo je poklical Kres, in Minka je pristopila. "Si li že videla kdaj dva zares srečna človeka?"

"Še nikdar ... nocoj ju vidim prvič," je odgovorila Minka, naslonivši se ljubimivo ob ramoljubljene brata.

Kres je zrl nekaj časa sestri v čiste, dobre, rjave oči, ki so tako jasno odsevale čednosti njenega skromnega, mirnega, za vsako žrtev pripravljenega srea. Potem pa je dejal, pritiskivši rahlo sestro in nevesto nase: "Srečen sem ... o-

srečiti hočem tudi vaju! Melaniji prisegam, da ji ne bom le ljubeč soprog, ampak tudi najboljši prijatelj do smrti ... tebi, sestra, pa hočem v kratkem pomoči do one sreče, za katero hlepiš že toliko časa! — Ne čudi se, — ne sramuj se tega, Minka! — Poznam tvojo skromnost, pa tudi Franovo poštenost ... zato pa hočem skrbeti, da bodeva v Taboru vsaj po novem letu že dva povsem srečna para: Melanija in Josip ... Minka in Fran!"

"Ti dragi moj Josip!"

Hkrati sta ga objeli in poljubili, razrešivši roke, pa padli i druga drugi v naročje ter od veselja zaplakali.

Malo pozneje je oddrdala kočija izpred Dolžanove hiše. V nji so sedeli Ana, Minka, Melanija in Kres. Za nekaj hipov so se ustavili pred dvonadstropno hišo.

Kres je pomagal damam iz kočije. Potem jih je peljal, Melanijo ob desnici vodeč, v prvo nadstropje. V prvih dveh sobah, kjer so bile postavljene mize, in v dvorani je bilo že polno občinstva, mešanov, delavcev in okoličanov.

Spoštljivo, prijazno in občejuje so ju pozdravljali od vseh strani.

Nasproti jima je prihitel Orožen z belo pentljo na fraku in svileni trobojniček preko prs z napisom "Slovenija." Prerivajoč se skozi tesno drug poleg drugega stoječih gostov, ki so se postavili za vrstami stolov, jih je privedel do prvih sedežev ter ondaj nakazal vsem štirim prostore.

"Dober, izredno dober obisk imamo nocoj," je dejal Kresu. "Veliko posla imam, ker sem sam ... Vitayšek se je nekam zapoznil, Muhovnik je pri blagajnici, Kočevar ima pa še na odru z notami in tamburicami polno dela ... Po sporedu se vidimo li ne? — vsaj za malo časa! — mizo sem že pripravil za našo družbo ... pod Bleiweisovo sliko ... Torej do svidenja! Klanjam se, gospice!"

Odhitel je. — Za malo trenutkov pa se je vrnil, vodeč gospo kontrolorko. Jedva z veliko silo sta se prerinila do prostora. Za njima je prišel suhi gospodek Megla.

"Ah, hvala Bogu ...! — mislila sem, da me starejši!" je vzdihnila kontrolorka, položivši svojo debelost na stol tik Melanije. Vsa je bila zaripljena v tolsti obraz.

"Jej, jej, dober večer" se je obrnila potem k sosedi. "Kako ste pa lepa nocoj! — Kaj takega ne poznamo v Taboru!"

Sapa jo je še vedno mučila. Ogromno oprasje se ji je dvigalo in padalo, velika slonokoščena broša z neokusnim monogramom pa ji je vsak hip izginila pod trojno brado ... Oblečena je bila v zoparno, svetlozljivičasto toaleta iz merveljeja ter bogato pošita z belimi čipkami in temno vijoličastim trakom iz baržuna.

Njen možček je čepel na stolu nalič bojazljivemu gimnazijalcu, strahopetno razmišljeno zroč pred se v pisan zastor, okoli sebe po ogledujočih se in presladko ogovarjajočih se damah, poklanjajočih se gospodih in po lestenci, katerega je videl le deloma v zrcalu na desnici. Tesno, vroče mu je bilo v zastareli suknji in strašno neprijetno se je počutil.

"Saj sem rekla, da prideva prezgodaj!" — se je togotila žena poleg njega. "Ob osmih je naznanjen začetek, pa vendar se ho dvignil zastor jedva ob pol devetih. — Ta grda navada!"

"Potrpi malo ... saj dvorana je menda že nabito polna," jo je tolažil mož ter potegnil manšete izpod rokava, da so se videle.

"Koga pa zopet čakajo? — Ph, ph! — ta strašna vročina! — Veš, lahko bi bila še prej večerjela v stranski sobi ... že sedaj omedleвам od lakote!"

Tedaj je pripuhtel od nekod tudi gospod notar Škorec. Sedel je baš za kontrolorko.

"O, gospod notar ... pozni ste, pozni! — Pa vroče je, kaj?"

"A-hm! — Vroče!" ji je odgovoril notar lakonično, segel v žep po robec, razprostri ga ter si začel energično drgniti potni obraz z obema rokama.

Tu je zapel zvonec. Šum in govorjenje je potihnilo — zastor se je dvignil. Spored se je začel vršiti.

Pod Kočevarjevim vodstvom je udarjala dvajsetorica čitalničarjev, tamburašev, delavcev in obrtnikov, med katerimi sta bila tudi Orožen in Muhovnik. Za tem je govorila Kastelečeva Francica oni ogromni prolog, katerega je bil zložil Muhovnik. Do konca ga ni poslušala živa duša; notar Škorec pa je med deklamacijo polglasno zazdehal. Vendar so poslušalci burno plaskali v priznanje marljivi delavki, ki se je naučila tolik pismotvor ... Po moškem zboru sta nastopili i dealni prijatelji, notarjeva Malka in davkarjeva Nežika v enakih svetlomodrih krilih in s temno rdečimi vrtnicami v lasih. Tudi njima se je ploskalo, da je gmeljo, zorní devi pa sta se klanjali z najmodnejšimi, poskakajočimi cincajočimi pokloni ...

Za njima sta pritekli na pozornico dve ljubki dekletci, nežni plavalaski v rumenkasto belih toaletah: lekarnarjeva Karla in kavarnarjeva Tončka. Nji zvonka glaska sta donela tako naravno, pristano in ganljivo, — spremljevanje Kočevarja na klavirju je bilo tako umerjeno in metno, da je bilo glasno odobravanje, ko sta končali svoj spev. Resnično in zasluženo, pa tudi iskreno. Dekletci sta bili tega toli veseli, da sta glasno se smeje zbežali za kulise ... In zopet je nastopil moški zbor ter zapel krepko, čustveno in razumno svojo pesem ... Nato je bil kratek odmor. Gospicam, sodelujočim pri živi podobi, predstavljajočim usmiljenje in skrb božjo do osirotelih trojčkov nesrečne delavce, se je bilo treba kostimirati. Nastalo je zopet zgornjo pomenkovanje v dvorani. Vse je hvallilo spored, posebno pa odbor, ki ga je sestavil. Vsem se je zdel ravno primerno dolg, zanimiv in raznovrsten.

"Vsa gospodična hčerka je pravcata umetnica, gospod notar," se je obrnila kontrolorka k dremsajočemu sosedu.

(Dalje sledi.)

Ameriške vesti.

REVOLTA V KAZNILNICI

Joliet, Ill. — V jolietški kaznilnici je bila zopet revolta. Po zajtrku so pazniki Marks, Walters in Shotwell peljali 60 kazencev k izlivišču. Ko so kazenci spraznili svoje škafčke, so nekteri kazenci rekli:

"Zdaj jih dajmo."

Kakšnih 15 do 20 kazencev je naskočilo paznike z noži in rezili, ki so si jih sami izdelali. Pazniki so bili obrezani in obsuzvani z noži in rezili. Nek paznik na zidu je izstrelil svojo puško, toda ne v gruče, da ne zadene katerega paznika.

Jetničar Murphy je bil pri zajtrku, ko je počil strel. Takoj je odšlo petnajst paznikov, oboroženih s puškami za izgrede, na lice mesta. Revolta je bila kmalu potlačena. Kaj je povzročilo revolto, ne povedo brzojavke.

Charles H. Thorne, ravnatelj za javni blagostan, je dobil telefonično obvestilo o revolti v splešnem pričakujejo, da John L. Whitman, superintendent kaznilnice, pride v Joliet in uvede preiskavo.

ZAMORCI BODO VEŽBALI ZAMORSKE ČETE.

Washington, D. C. — Zamorci iz Illinoisa se bodo vežbali v taboru Grantu, Rockford. Ne pokličejo jih dne 19. septembra pod orožje, ampak odidejo kasneje v taborišče.

Zamorci iz Michigana odidejo v Battle Creek, iz države Iowa pa v Des Moines.

Zamorci iz južnih držav se bo-

do vežbali v taboriščih v južnih državah.

Vojni tajnik je podal izjavo, "bodo zamorci poklicani posebej v narodno armado, toda ne zadnji."

ŽELEZNIŠKI BRZOJAVNI URADNIKI SO ZASTAVKA-LI

Trenton, N. Y. — Na trentonski diviziji pennsylvanske železniške družbe med Stroumburgom, Camdenom, Monmouthom, South Amboyjem, Sea Girtom in Wrightstownom je ustavljen železniški promet, ker je zastrajkalo 200 brzojavnih uradnikov.

Uradniki zahtevajo \$3 minimalne mezde na dan, čas in pol za dolo ob nedeljah in praznikih in dva praznika v mesecu s plačo. Minimalna mezda je zdaj \$67.35 na mesec.

POSLEDICA LJUBOSUMNOSTI.

Kansas City. — Mrs. Cutting je sledila svojemu soprogu E. Cuttingu, bogatemu kontraktorju, več milij v najetem avtomobilu, preden je ukazala šoferju, naj požene avtomobil tik sprogovega avtomobila. Ko sta bila avtomobila čisto vtrici, je Cuttingova potegnila samokres in oddala pet strelav na soproga, ki so vsi zadeli.

Nekateri sodijo, da je streljala na spremljevalko njenega soproga, toda zgrešila je cilj. Cuttingovo so aretirali.

PREPOVED ZA IZVOZ ZLATA IN DENARJA.

Washington, D. C. — Predsednik je prepovedal izvažati denar in zlato. Zavezniki in nevtraleci

se morajo obrniti na zaklškega tajnika, če hočejo izdenar in zlato. Njemu je bil en nadzorstvo nad izvozom in denarja.

Predsednikova odredba imuen, preprečiti dovoz zlata narja v Nemčijo in Avstrijo nevtralne dežele.

RUDARJI ZAHTEVAJO PŠANJE MEZDE.

Billings, Mont. — Rudarj Montani zahtevajo tri cente boljšanja plače pri toni in centov pri dnevnih mezdah. Pogovniški baroni so izrekli, da priznajo zahteve, dokler sprejmejo operatorji v Wygu. Zahteva je zdaj izročena narodnim odborikom rudar organizacije U. M. W. of A.

POLOŽAJ V SPRINGFIELD JE KRITIČEN.

Springfield, Ill. — Cestno niška družba noče priznati zaštrajkujočih cestnoželezniških službencev in posledica te glavosti je, da pride do stavke. Zastavkalo je 5.000 darjev, in prva lahko se do da tudi dragi organizirani ei zastavkajo iz simpatije.

UMAZANA NAGRADA

Parkersburg, W. Va. — Tdore Vankirk je našel na ulicvoj bankovcev za \$5.000. Pri izpraševati, kdo je izgubil in izvedel je, da je padel iz presnega voza in da je last nekega človeka, ki živi v Bmoru. Vankirk je odnesel košten človek zavoj v pisarno, presne družbe, kjer so ga dilli s 25 centi.

Za cigarete Virginija tobak je najboljši =

VIRGINIJA je rojstni kraj cigaretov. — Krasota in solnčna gorkota tega južnega kraja Virginije je v tem tobaku. Virginski tobak je "nadvse" vsebuje "lepoto" in "svetlost" in okus kateri nareja cigareto, dobro cigareto

Liggett & Meyers Tobacco Co.

Riedmont Virginia cigarete

10 za 5c in tudi 20 za 10c

Opomba: 300 milijonov funtov tega tobaka se je porabilo za Virginija cigarete prešlo leto, torej črtati toliko kot vsakega drugega tobaka. Riedmont Virginija tobaka se največ proda v cigaretah na celotni svetu.